

Nyheter varje dag sedan 1830 AFTONBLADET

Tel. 08/22-62-00

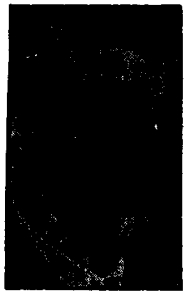
A 30

XXX

Torsdag 31 januari 1980

Vardagar pris 2:-

UD SVEK

RAOUL

Wallenberg

□ □ Hittills helt hemliga papper om Raoul Wallenberg släpptes i morse av utrikesdepartementet.

Dokumenten täcker åren 1944-49 och visar, anser Birje Hoed, Aftonbladets levernist, som under många år följt Wallenberg-affären, att obegränsade tabaker gjordes av de svenska ambassadaterna i Moskva.

Det var ett faktum, påstår han efter att ha läst de frisläppta papperna, att "Excellensens församlande hand lade sig över många nya ledor och försök till initiativ". De två Hoed kändrar mest är ministerrådet Stefan Söderblom och Rolf Selimén. All deras politik gick ut på att inte rota ryssarna. Fem chanser att få loss Wallenberg missades. Svenskarna upptäckte inte signalerna om ett utbyte av

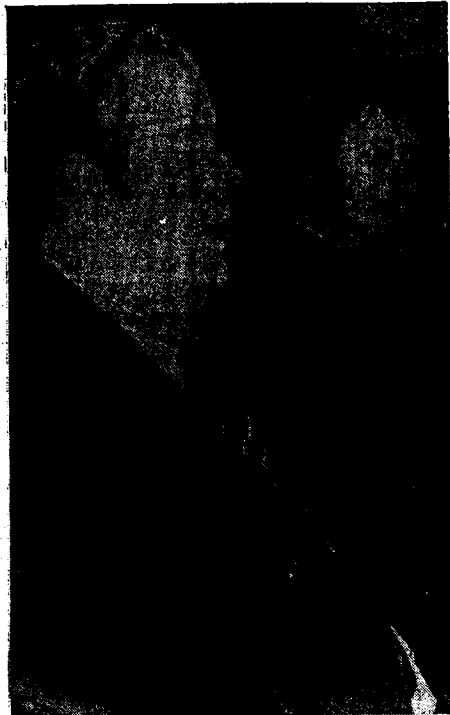
FEM GÅNGER

Hemliga dokumenten släppta i dag

Wallenberg mot ryssar i väst var möjligt. Inte ens när Sverige gjorde den hårt kritiserade utlämningen av 146 baltar.

— Bakslående läsning, säger Birje Hoed om den frisläppte luntan.

Sidorna 18-19

Hans Ericsons nya kvinna — sekreteraren

Britt Anderson, 45, är den nya kvinnan i Hans Ericsons liv. Hon har den senaste tiden varit Ericsons personliga sekreterare på Transport. Nu har hon också slutat på förbundet. I går kom en jämn ström av journalister till Hans Ericsons representationsämbetet på Ostermalm i Stockholm.

Han berättade om sitt liv. Det gamla stormiga och det nya ovissa. Ett är i alla fall säkert: Hans Ericson ska börja banta.

Sidorna 6, 7, 8, 9, 10, 11 och sista sidan

BILD: PIA THÄRN

Ny TV-serie

JAN LINDBLAD I TIGERLAND

Jan Lindblad är tillbaka i TV! På måndag börjar hans nya serie. "Djungelbokens värld", som Janne under tre års tid filmat i Indiens och Sri Lankas djungler. Vi får se tigrar, lejon, leoparder, noshörningar och många andra djur tre gånger i rad. Läs om Jan Lindblad (just nu på sjukhus) och hans nya spännande TV-serie i

AFTONBLADETS TV-TIDNING

— alltid på torsdagar

INSIDORNA

LEDARE sid 2
KULTUR sid 4-5
VÄDER sid 14
KOLUMNISTEN
Stig Sjödin sid 11
SPORTEN sid 27-31
FOLK I FARTEN
sid 33-34
DIREKT sid 36
SERIER sid 37

Deklarationsråd för idrottsfolk

Sporten

DECLASSIFIED AND RELEASED BY
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
SOURCE: METHUEN EXEMPTION 3828
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT
DATE 2008

Krisen allt värre

DET MEST ÖVERRASKANDE men inte det mest väsentliga i gårdagens allmänpolitiska riksdagsdebatt var de egendomligt hårda angreppen mot vpk.

Olof Palme drog upp leninismen och krävde besked om Lars Werners inställning till dess elit-tänkande och storskaliga idéer inom industri, jordbruk och byråkrati.

Ola Ullsten var alldeles obalanserad och anklagade vpk för rent revolutionära stämplingar, som det hette på den tiden Ullstens angrepp var befo-gat.

Gösta Bohman varnade för hur det skulle gå om kommunisterna fick majoritet i Sverige.

Vpk är numera ett parti som har lika många miljöaktivister, högavlönade byråkrater och i d centerpartister som arbetare. Det är en föga rabulistik samling, låt vara en smula orealistisk i politiken.

Olof Palme kanske ville röra om i eurokom-munismen, där de interna motsättningarna t ex mellan det italienska och franska partiet blir allt större, inte minst i samband med den ryska in-marschen i Afghanistan.

Men alltsammans får främst ses som ett sätt att via vpk jikkas med Thorbjörn Fäl-din för hans samarbete i kärnkraftsfrågan med kommunistpartiet. Den taktiken är inte särskilt slög, och risken är nog snarare att vpk vinner väljare på den både inför folkomröstningen och senare.

DET STORA ÄMNET I debatten var i stället ekonomin, och här var Palme effektiv som oppo-sitionsledare.

Fattas bara annat: så djupt som vi sjunkit efter den borgerliga valsegern 1976 finns det starka skäl till mycket hård kritik.

I ett läge när konjunkturerarna på nytt ser ut att bli sämre har de här regeringarna berövat oss in-strumenten för att klara svårigheterna. Det exempelösa budgetunderskottet gör att man inte kan sätta in effektiva motåtgärder, när industrin råkar i svårigheter på den ena krisorten efter den andra.

Industrins investering har på tre år minskat med en tredjedel, och det beror inte som rege-ringens företrädare påstår på det svenska lönelä-get. Folk som har möjligheter till det bedriver lönande spekulationer eller investerar utomlands till högre vinster, och inte ens Gösta Bohman kan tydligen bedriva en politik som ökar den industri-ella basen i vår ekonomi.

I det läget kräver man återhållsamhet av lönta-garna och publicerar en överoptimistisk finans-plan.

Det går inte att kräva att löntagarna ska ställa upp för att klara de svårigheter vi hämnat i, samtidigt som man skyddar hög-inkomsttagarna för inflationens verkning-ar, minskar värdet av arbetslöshetsersät-tingarna, bidrar till ett kiltat för spekula-tionsvinster hemma och i utlandet för en liten klick av storfifflare och kräver spar-samhet av kommunerna.

DET BEHÖVS ETT PROGRAM för sanering av vår ekonomi, och det framgick av debatten att bara socialdemokraterna har en sammanhängan-de idé om ett sådant program. Det behövs inte minst ett förtroendefullt samarbete med lönta-garnas organisationer, om vi ska klara denna och kommande kriser.

Robert Mugabe talar på ett massmöte vid nationalistledarens ankomst till Salisbury.

Reaktionär brittisk politik i Rhodesia

Brittiska regeringens oförskämda ändringar om ett svenskt humani-tärt bistånd till befrielse-rörelserna Zanu och Zapu missbrukas ligger helt i linje med den reaktionära rhodesiapolitisk premiär-minister Thatcher bedri- var.

En del av den svenska hjäl- pen har gått till FN:s flyk- tingskommissarie som har hand om återvändandet av flyktingar till Rhodesia från grannländerna. Men denna hemsändning hindras med- velet av Salisbury-regimen utan att den brittiske guver- nören lord Soames har velat eller kunnat ingripa.

Sabotaget mot återvändan- det av flyktingarna beror gi- vetvis på att Salisbury-regi- men vill hindra att dessa del- tar i parlamentsvalen i slutet av februari, eftersom det kan antas att dessa flykting- ar röstar för något av par- tierna i patriotiska fronten.

• Stöd åt Muzorewa

Men lord Soames har ock- så på andra sätt demonstrerat att han med den konser- vativa regeringen i London bakom ryggen helst ser att segern i valen går till biskop Abel Muzorewa, som varit den vita minoritetens svarte marionett.

Medan gerillan förts sam- man i ett antal läger har bi- skoperna i k hjälptrupper in- tegrerats i den rhodesiska krigsmakten och övertagit kontrollen i områden geril- lan lämnat. Denna biskopens privatarmé har gjort sig skyld- dig till en rad terrorhand- lingar.

• Samväldesoro

Det är knappast anmär- kningsvärt att den observa- tionsgrupp från samväldet som kommit till Salisbury ut- tryckt oro över en situation som eventuellt också kom- mer att tas upp i FN-sam- manhang.

Inför parlamentsvalen har de båda nationalstledarna Joshua Nkomo och Robert Mugabe demonstrerat en långgående samarbetsvilja och strävan till försoning ef-

ter det uppslående och för- ödande kriget. Men inte minst biskop Muzorewa, sin kristliga titel till trots, har i stället predikat motsatsen.

En svaghet hos patriotiska fronten är dock att denna i praktiken upplösta och går till val splittrad i de två ur- sprungliga partibildningarna Zanu och Zapu. Nkomos Zapu använder sig av be- teckningen patriotiska fron- ten.

Kampen står mellan Nko- mos, Mugabes och Mu- zorewas partier och det är diskutabelt om något av des- sa kan få majoritet i det kom- mande parlamentet.

• Manövrer

Därvid är fallet öppet för politiska manövrer som inte minst den vita minoriteten hoppas kunna tjäna på.

En annan osäkerhetsfak- tor av större mått är Sydafri- kas reaktioner på valutsla- get. Stora sydafrikanska truppkoncentrationer finns vid gränsen till Rhodesia och risken för påtryckningar och hot från apartheidregimen i Pretoria är tydliga.

Här kommer dock mycket an på brittiska regeringens agerande men det som hänt och händer i Rhodesia un- derstryker tyvärr att många hinder är kvar innan ett fritt Zimbabwe kan etableras.

Satsa på Dala kanal

Dala kanal är ett projekt som tid efter annan disku- terats men som hittills inte seriöst undersökts av stats- makterna. Tanken är, i all sin enkelhet, genial. Genom en kanalutbyggnad i Daläl- ven kan både Stijan och Örs- asjön förbindas med Örs- tersjön.

Det säger sig självt att en sådan åtförtsed skulle få stor betydelse för industrin i både Dalarna och i angräns- ande regioner och att kan- nalen kunde få värde även ur turist synpunkt.

Inte minst syeslåttn- ingskäl och de stigande oljepriserna talar för en skyndsam utredning. I Sve- rige har vi åtskilligt att lära av hur man på kontinenten satsat på kanalsystemer.

Hösten 1978 avslög rege- ringen en framställan om att kanalprojektet skulle utredas. Nu återkomme utredningskravet i en soci- aldemokratisk motion från Kjell-Olof Feldt med flera.

Det finns såkert flera bor- gerliga riksdagsledamöte från regionen som ställe upp bakom det här kravet.

Dala kanal är en så fin id- é att den är värd en seriö- prövning och det samma gå- ler för övrigt Västgötadelen av Göta kanal.

En amerikan

som använde ett av dess konstiga knep vid be- stämning på en nattklubb i Fran- çurt upptäckte i sinom tid a- han fått pungta ut med 6 kr för tre drinkar.

Ett varnande exempel i konfektionsförbannelsen.

USA:s

ambassadör i Singapo visste inte att Indien och P- kistan varit i krig, eller i- det. Denna två koreanskt- stater.

Men mannen hör hemm- Guinness rekordbok.

Det är genant

för en facklig organisation av Hans Ericson och Alv- Åslund efter avskedens ska behöva ha ekonomis- bekymmer för sin försörj- ning till pensionsåldern.

Så händelselöst får det li- gå till, ens inom Transport

Ryska

vetenskapsmän planerar skapa en korsning med mammut och elefant, upp- gåt.

Vi tycker att ryssar- betet sig tillräckligt klump- ändå.

Citatet

"Men när stälde någon- mast en fråga till lönnem- ter Olof Johansson (c)?" h- håller han förresten by- lever han eller är han i- nappad till något lokals- halle?"

OLLE HÖGSTRAND

Riksdags- sammanträden

Fredagen den 1 febr. 1980
Kammaran kl. 09.00
Fortsättning av den all- politiska debatten, inter- (fortsatt)

Nu i Pressbyråns kiosker!
LO-TIDNINGEN

Lösnummerpriset är 4 kr. Man du kan också prenumerera. Sänd namn och adress till Prenumerationsavdelningen, 105 53 STOCKHOLM. Ringa om du är medlem i LO (Lösenbidragarymnar). Prenumerationspriset är 120 kr för 40 nummer under 1980. LO-medlemmar betalar 60 kr. Sänd inga pengar i förskott. Vi sänder räkning.

I veckans nummer:

Ska LO starta egen bank?

Transport: LO:s revisor tvekar om ansvarsfrihet.

Facket om (s)katteförslaget: äntligen rättvisa avdrag!

I dag lyfts hemligstämpeln efter 35 år

I dag släppte Utrikesdepartementet sju "häftböcker" med 1 900 sidor dokument i Raoul Wallenberg-affären. De täcker åren 1944-1949.

De betydligt yngre och sensationellare vittnesmålen från åren 1950-1979 kommer att offentliggöras först i höst. Men äves dagens "bomb" innehåller ärs'illigt av dynamit.

● **Varför** — frågar här Affären: det BORJE HERN — svaks den fängslade Wallenberg så skändligt av våra diplomatis ka representanter i Moskva?

● **Varför** avslöjade man två gånger amerikansk hjälp?

● **Varför** stoppades Raouls mors försvinnade brev till Stalin?

Den s k Wallenberg-affären, som nu 35 år efteråt fångar en hel värld, började så här:

Den 17 januari 1945 kl 23.29 telegraferade Sveriges minister i Moskva Staffan Söderblom till UD i Stockholm:

"Biträdande ryske utrikesministern Dekanovs meddelar att i den av sovjettrupper erövrade delen av Budapest vid Benzuratan (Peest) påträffats Raoul Wallenberg. Militärmyndigheterna har vidtagit åtgärder för att skydda Wallenberg och hans egendom."

Den förvunnne svenska legationsskriveraren hade påträffats.

Men redan i detta telegram tillfogade minister Söderblom en mening som sen skulle bli en svensk följetong från Moskva: "Jag anser att publicering bör anstå."

MUNKORG

Ingen publicitet. Munkorg på svenska pressen. Servill uppvaktning av de skryvande i Kremen. Ingen hjälp utifrån, inte ens från USA. Total förtroendet på vad de ryska myndigheterna behagade förestå med den svenska legationspersonalen från Budapest. Irritation över förestå som kom från Stockholm. Allt skulle bestämmas av ministern i Moskva.

Denna Söderbloms märkliga installation "ärvdes" av hans efterträdare i den ryska huvudstaden: Gunnar Häggblom och Rolf Sohlman.

Med ett lyckande undantag: Chargé d'affaires Ulf Bark-Holst (som långa tider vikarierade för Häggblom och som verkligen sökte pressa ryssarna på uppgifter om Raoul Wallenberg).

Samligt arbetade hundratals UD-anställda på olika nivåer över hela Europa med att undersöka minsta spår efter den försvunne kollegan. Många med rapporter lämnade till Arvfrustens palats vid Gustaf Adolfs torg i Stockholm. Nyheten att Wallenberg var omhändertagen av ryssarna var ju fövhenheten ett i dess dagar var givetvis oron över den övriga legationspersonalen i Budapest lika stor. Den var helt försvunnen.

Så sändes till exempel De svenska utrikesministeren Andrej Vyssjinsky två år senare att ryska UD den 14/1 1946 verkligen erhölet meddelande från en militär chef att Wallenberg omhändertagits i Budapest och undermare kontroll på svensk begäran hade visat att svensken tyvärr inte fanns i Sovjetunionen.

FÖRSTA NYGREN

Denna replik av Vyssjinsky har kallats den första stora ryska lögnen om Wallenberg. Den överredes rakt i antalet på Sveriges nye ambassadör Rolf Sohlman.

Det skedde den 18 augusti 1947. I dag påstår Sovjet att det inte rörde sig om någon lögn. Raoul Wallenberg fanns inte längre i Sovjet. Han hade nämligen 31 dygn tidigare — nästen till den 17/7 1945 — avlidit i Ljubljankärgängelst i hjärtinfarkt.

Denna uppgift lämnade dock inte Vyssjinsky Sverige fick vänta på beskedet i drygt 10 år. Och det är ingen som längre sätter tilltro till den ryska uppgiften. Den kommer också att helt vederlägas när UD fyra av sin nästa ledning av hitills hemligstämplade dokument).

Vyssjinsky blev — trots sin sanningssöka utgång — senare rysk chefsfästare och mästareman under Stalins sista utrensingsprocesser.

Ambassadör Sohlman överlevde diktatorn och slutade som löjden för diplomatiska kårer i den ryska huvudstaden.

En av orsakerna till att Sovjet så helt smärde om efter att först ha erkänt att man omhändertagit Wallenberg var — det framgår tyvärr nu av de frihetspolitiska dokumenten — den obegränsade fläthet som ditills hade visats av våra beskickningschefer i Moskva.

Den 25 september 1945 — sju månader efter det ryskarna "kvitterat" Wallenberg — skrev minister Staffan Söderblom i ett hänbrev till UD i Stockholm:

"Amerikanska ambassaden här har heller inte tidigare gjort någon hänvarnelse till ryssarna angående Wal-

STAFFAN SÖDERBLOM. Fick beskedet om att Wallenberg var i gott rykt förvar. När Sovjet sedan förnekade att svenska fanns inom landet vägrade Söderblom ta emot amerikansk hjälp till Stalin i Moskva. Han har — Jag tror att Wallenberg mördades i Budapest.

ULF BARK-HOLST. Svavade under långa perioder som chef för Sveriges ambassad i Moskva under Häggbloms frånvaro. Var den som verkliga strängde sig för att sätta lås på gatan med sin förvunnne kollegan.

ROLF SOHLMAN. Näskade att "höra budet" med USA i förtroendet att få ryssarna att släppa Wallenberg. Svavade ett försvand brev som fru Maj von Dardel, Raouls syster, skrivit till Stalin.

GUNNAR HÄGGBLOM. Öjörde först ut för när han inte var i Moskva. Ryssarna hade upplattningen att hans långa frånvaroperioder inte var en protest mot bystadsen kring Wallenberg. Men så var inte fallet.

Påstendend var — kan man ju påstå — en vit lögn till UD.

Hela sanningen kommer fram i höst, när alla dokument läggs på bordet. Den kan tillvä berättas här och nu:

Redan den 4 april 1945 begärde minister Hershel Johnson på USA:s stockholmsambassad (som legat bakom en stor del av finansieringen av Wallenbergs räddningsaktion i Ungern) att State Department i Washington skulle hjälpa till i Moskva för att få svensken fri.

"NEJ, TACK!"

Fem dagar senare fick USA:s ambassadör i Moskva Averell Harriman instruktion att ta kontakt med sin svenska kollega för att samordna en framtät i ryska UD för Wallenberg.

Amerikanerna hade snarligen inte vilat på honom.

Tre dagar därpå, den 12 april 1945, avböjde minister Söderblom den amerikanska hjälpen.

"Legationen har inte anledning tro att de ryska myndigheterna inte gör allt som står i deras makt och legationen önskar någon amerikansk inblandning".

Vad Söderblom alltså förteger för UD i Stockholm var att enda anledningen till att "USA inte tidigare gjort någon hänvarnelse till ryssarna om W" var att han själv avböjt en sådan "inblandning".

DET VAR FÖRSTA GANGEN SVERIGES MAN I MOSKVA SVOK DEN FÖRSVUNNE KOLLEGAN.

Man har svårt att tro att Söderblom ensom fött detta för Raoul Wallenberg fulla beslut utan någon återförsäkning på bästa ordet UD. Eller finns det ännu hemligstämplade telegram- eller telefonkonkatter på denna ytterst viktiga punkt?

Vid Gustaf Adolfs torg sjöd UD samtligt av verksamhet för att söka spära den försvunne. Beskickningar över hela Europa drog sig stt till stäcken i Moskva.

Men samtidigt var det ett faktum att Exzellenzens förlomande hand lade sig över många nya idéer och försök till initiativ.

Utrikesminister Östen Undén öppnade ett nytt och okänt lag för UD-möten. Reta inte ryssarna i onödan.

Så kom en ny chans för den fängslade

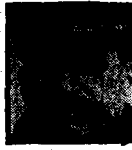
5 GÅNGER SVOK UD RAOUL Wallenberg

ÖSTEN UNDEN. Allierande på UD och mannen som sa nej till en bysaffär med ryssarna. Inte ens i samband med beslutningsgruppen blev Wallenberg skitsell.

ALEXANDRA KOLLENTAJ. Sovjetunionens ambassadör i Stockholm. Hon betraktade den svenska diplomaten som en god vän.

JOSEF STALIN. Diktatorn som levade ambassadör Söderblom att låta efterforska Wallenberg i själva verket sått denne då i en cell i Ljubljankärgängelst bara några stenkast från Kremli.

ANDREJ VYSSJINSKY. Sovjets utrikesminister som demonstrerade de egna ryska uppgifterna att Wallenberg tagits under beskydd av REda armén. — Han fanns inte i Sovjet.

Minister Söderblom Tick, när hans skalle låms Moskva, en unik audiens hos Stalin.

I PAPPERKORGEN

Jag kommer ihåg hur jag 1964 satt och lysnade till Söderbloms skidring av det historiska ägoblicket. Men vad han då inte berättade — men som i dag blivit offentlig — är att han till Stalin framförde en privat reflexion på tal om Wallenberg, vars namn diktatorn kramat ned på en papperlapp.

Men personligen, sa Söderblom, är jag övertygad om att Wallenberg blev mördad i Budapest eller omkom genom en olycka.

Mer behövde naturligtvis inte den gamle ryske revolutionären för att kasta hann-lappen i papperskorgen så snart den rödblonnige svenska ministern beaktat ur rummet.

SÅ FÖRSVANN WALLEBERGS CHANS NR 2

Medan vår nye ambassadör i den ryska huvudstaden, Gunnar Häggblom, fanns på plats hände inte mycket.

Hans viktigaste insats — när det gäller Wallenberg-affären, blev faktiskt att han långa perioder lyste med sin frånvaro i Moskva. Det är i dag känt att ryssarna uppfattade hans frånvaro som en protest mot deras totala tystnad kring Raoul Wallenberg.

Men Häggbloms "vikarie" — chargé d'affaires Ulf Bark-Holst var desto aktivare.

Han drog sig inte för att i deligen göra "pännmeiser" om sin förvunnne kollega och planerade i o en att begära personlig audiens hos Stalin.

Vid två av de möten han hade med biträddande ryska utrikesminister gjorde han en intressant uttalande.

Så snart han kom in på fallet Wallenberg undrade motparten hur det gick i Sverige med fallen Granowski, Makarov och de fem baltarna.

Vid ett tillfälle frågade Bark-Holst rent ut — Förelär ni ett byte mot Wallenberg? — Förslagen tystnad blev enda svaret. Man frågar inte så rakt på sak om såna delikata språkmal.

Den unge svenska diplomaten var inte överraskad av den halvkydda vison. Han visste — liksom de flesta på UD i Stockholm — att Schweiz i januari 1947 lyckats få fri sin chargé d'affaires i Budapest, Felzer, som greps av ryssarna samma dag som Wall-

Chefen för NKVD (hemliga polisen) hade rent ut förklarat (för schweizaren) — Vi har inget speciellt emot er. Men vi behövar er som ett lämpligt utbytesobjekt.

BYTESOBJEKT?

Schweiz påhävde syftet för fem gripna ryssar och bytte dem mot sin diplomat.

Var Raoul Wallenberg också avsedd som ett sånt bytesobjekt?

Optimismen steg inom UD, när Bark-Holst rapporterade om de diskreta ryska signalerna. Men den allierande Zvolensens mullrade till: "Vi ska inte bedriva människohandel".

Historieforskare får väl utreda varför ingen tänkte på den fängslade Wallenberg, när Sverige den 25/1 1946 till Sovjet utlämnade 146 baltiska legionärer — en "skämfläck i vår historia" och den enda hälsosamma gjorde Östen Undén enligt egen uttalande sömlös.

Men faktum kvarstår: Genom att man inte tillkämpade den schweiziska lösnigen (som ryssarna inbjöd till) FÖRLORADE RAOUL WALLEBERG SIN TREDJE CHANS.

Den svenska "Östen"-politiken fortsatte och fördjupades när Häggblom efterträddes som ambassadör i Moskva av Rolf Sohlman.

Vad gjorde han då för sin unge landsman, som — skulle det senare visa sig — dvaldes i en cell bara några kilometer från svenska ambassaden?

Dokumentet talar: Redan innan Sohlman i augusti 1947 stillastående fick lyssna på utrikesminister Vyssjinsky:s sällsamma historiskskrivning, att Wallenberg inte fanns längre i Sovjet, hade han blivit våldsamt gripad.

Redan under Söderbloms tid hade Guy von Dardel, Raouls hustru, genom sina amerikanska kontakter fått State Department att erbjuda Sverige sina tjänster när det gällde att få Wallenberg fri.

Som vi vet stupade det på Söderbloms avböjande.

Nu kom Guy von Dardel igen. Och nu låg USA:s utrikesminister Dean Acheson bakom framstöten.

Trots att Sohlman väl kunde till excellensen Undéns inställning telegraferade han till denne i Stockholm: "Vi kan väl ändå inte köra tandem med amerikanerna i Wallenberg-fallet, protest-

Handelsbankens kontor i Håkarängen har utsatts för rån många gånger. I går slog en kvinnlig rånare till pistolhotade kamrer Leif Olsson med hjälp av sig med 1 000 kronor i byta. BILD: PETER KNOPP

STOCKHOLM. Kamreren som kidnappades av en kvinnlig rånare i går på Handelsbankens kontor i Håkarängen började jobba i morgon igen.

— Jag var ordentligt rädd, hon förklarade gång på gång att hon skulle skjuta mig om jag gjorde något dumt. Inte för att döda men för att lemstå mig.

Kamreren Leif Olsson har haft mycket svårt att sova i natt efter dramat på T-banan.

Tänkarna här mall. Jag har varit uppjagad och känner mig dålig men det är lika bra att börja jobba igen direkt.

Klockan var strax före tre i går när kvinnan som är i 30-35-årsåldern kom in på Handelsbankens kontor vid Hökaringsplanen, ett kontor som tidigare drabbats av flera rån.

— Jag har själv varit med om ett par tre stycken. Bland annat i december 1976 när vårt kontor rånades av tre bevapnade personer. Rånarna visade sig senare tillhöra Kröchers terroristgrupp och bytet blev 100 000 kronor.

HOTADE MIG

MED PISTOL

Kvinnan i går frågade efter kamreren och visades till ett konferensrum där han satt.

— Hon hotade mig med en pistol och sa direkt att hon ville ha alla pengar som fanns i banken. Vi började tala lite grann och jag försökte förklara för henne att planen var dömd att misslyckas. Personalen skulle stå larm direkt.

— Jag föreslog att jag skulle be kassörskan om ett par hundrappenar istället. Det slutade med att vi enades om en tusenlapp.

HADDE BARA

TUSENLAPPAR

— Hon gick strax bredvid mig och jag hämtade tusenlappen. Kvinnan bad att jag skulle följa med en bit. Jag följde med henne

KAMREREN SOM KID- NAPPADES av en kvinnlig rånare och tvingades ner i T-banan BERÄTTAR

ut i kylan utan ytterkläder och hon ville fortsätta till tunnelbanan.

Kvinnan hade inga smycken, bara tusenlappen och sa till spörrvaktin att hon skulle betala senare.

Spörrvaktin hann aldrig reagera och var fortfarande mycket upprörd när en banktjänsteman kom till honom några minuter senare.

Den övriga personalen på Handelsbanken hade nämligen blivit misstänksamma, larmat polisen och en av kassörerna hade följt efter den kidnappade kamreren och den kvinnliga rånaren.

Leif Olsson fortsätter: — Vi steg på tunnelbanan och började åka mot stan. Jag frågade vid varje station om jag fick stiga av men hon sa bredvid mig och krävde att jag skulle stanna.

— Jag tänkte att det var idiotiskt att försöka smita, hon påpekade gång på gång att hon inte skulle tväna ett skjuta mig.

— Vid tunnelbanestationen Gamla stan reste hon sig och hoppade av just som öbussen slog igen. Jag fortsatte till T-centralet och gick direkt upp till Normalens polistation och anmälde rånet.

Kvinnan var ännu på förmiddagen på fri fot men bankpersonalen ska i dag få på igenom polisens bildskriv för att se om man kan identifiera henne.

— Man det kan vara hennes första rån, säger Leif Olsson. Hon var snygg, klädd i en vargskinnslimmande päls och blå manchesterjeans.

Hon var inte som man brukar föreställa sig rånare.

Bert Willborg

Svågernormora dras åt övnan i Stockholms kommun under 20-talet.

Et och gastoxiska stiger och skotteljäningar heter om ett par år.

Det framgår av den femårsbudget för Stockholm som finansborgarrådet John Olle Persson (s) presenterade igår.

Enligt John Olle Perssons kalkyler lutar det åt budgetunderskott redan nästa år på 50 miljoner kronor.

Och 1984 kan underskottet vara uppå över en miljard.

För att det inte ska gå som med statens usla finanser måste kommunen ta in mer pengar från stockholmarna perioden 1980-85.

TVå inkomstkällor står i förgrunden: Skattehöjning från nuvarande 13,50 kronor per tonjord hundraplapp kan tvingas fram redan 1982.

Priset på kommunalproducerad el och gas. För en normalstor lägenhet går kostnaden för hushållet upp med 175 kronor

Stockholm måste dra åt svängremmen

per år. För gas- och elvärmda villor blir prisökningen så stor som 1 600 kronor per år.

Men femårsplanen innehåller inte bara sorgsbud.

På några områden blir det kraftiga sänkningar — bland annat barnomsorg, äldreomsorg och bostadsbyggnad.

Fram till 1985 har regeringen Persson ambitioner att bygga 3 000 nya daghemplatser och lika många platser på fritidshem per år.

Ca 10 000 nya lägenheter ska byggas på de begränsade markytorna som fortfarande står till buds i kommunen.

— Blir på Skatteköpet och i Hansta.

För de äldre ska byggnadet av nya bostadshotell fullföljas. Föräldringar och studieförbunden ska också få rejält påskott.

Fran den borgerliga oppositionen i Stadshuset är motståndet inställt till den Perssonska femårsplanen.

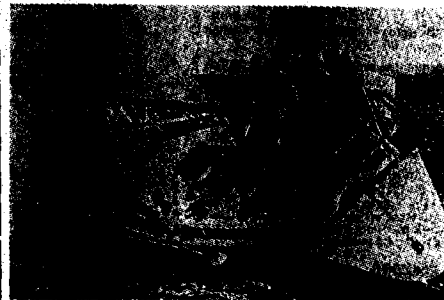
— I stort en samförståndsbudget med bra utövningar på de viktigaste sociala bitarna, säger skolborgarrådet Lennart Rydbeck (fp) till Aftonbladet.

Rydbeck tycker dock att alla sänkningar ska sättas in för att undvika skattehöjningar. Där för är han tvungen till så mycket pengar till föreningslivet.

Pelle Jacobsson

Silja Line bjuder dig och kompisarna på Helsingfors stora båtmässa.

Vi vill sätta en fin idé i huvudet på dig. Ta med dig kompisarna och följ med oss till Helsingfors och en av årets första stora, internationella båtmässor. För det första får ni antligen komma ut på sjön igen. Ni får sätta näsan i frisk havsluft

och samtidigt uppleva en fantastisk seglats genom is-täckta skärgårdar med våra stora fartyg.

För det andra får ni en chans att koppla av och roa er. Vi har dans ombord varje resa och söndag och måndagkvällar show med berömda artister.

För det tredje får ni tillfälle att stilla en sugande sjöaptit med underbar mat. Alla våra kökschefer ombord är med i exklusiva Chaine de Rotisseurs.

Det här är bara starten. Efter ankomsten till Helsingfors väntar mässan med många spännande nyheter. Det är inte många som sett dem än, så ni kan bli bland de första. Entréavgiften bjuder vi på!

Tag också chansen att upptäcka Helsingfors. Det finns massor av fina restauranger i stan. Bland annat ett halvduzin berömda ryska. Gå också till den stora Båttillbehörsaffären på Södra kajen vid Saluhallen.

Stannar ni över natten vill vi föreslå ett uppiggande finskt bastubad före middagen och därefter ett besök på någon av Helsingfors finska nattklubbar. Vår kortaste resa till Helsingfors ger dig en hel dag i stan, nio timmar, och kostar från 292 kronor (fred. fr. 388:—).

Vår Lillsemester med övernattnig på flott hotell och två hela dagar kostar från 526 kronor. I båda resorna ingår dessutom hyttplats, middag och frukost både på ut och hemresan och entréavgift till båtmässan.

Boka resan snarast. Det finns inte ett bättre sätt att skaffa sig en försmak på sommarens fröjder och livet till sjöss.

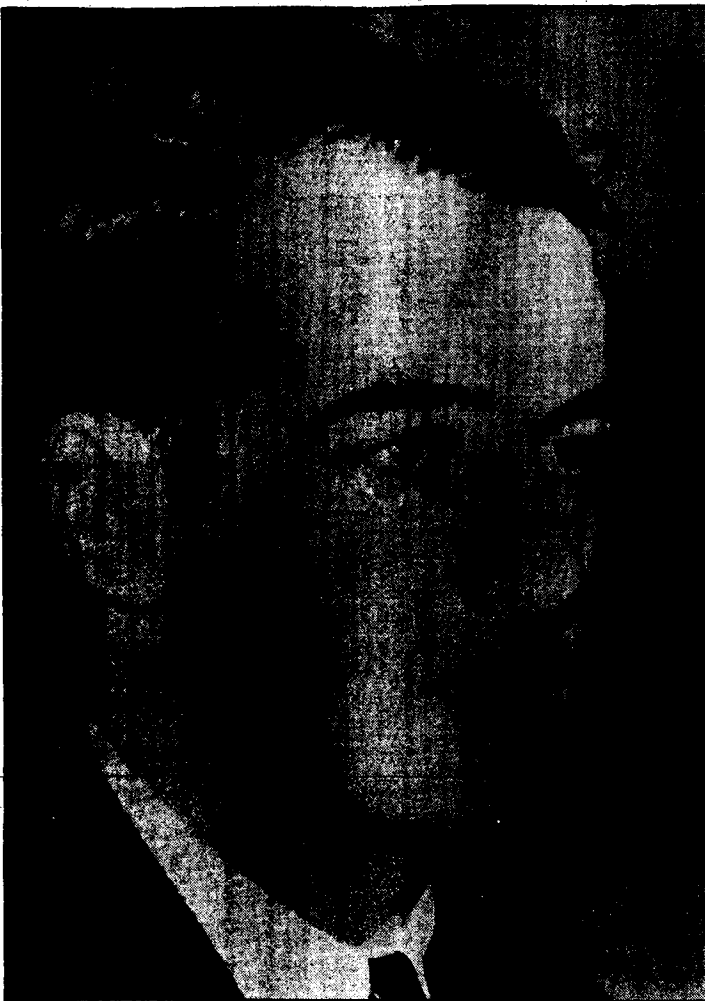

Helsingfors Internationella Båtmässa 80
9-17 i Helsingfors Messacentrum.

Biljetter och mer information får du av resebyråer och av oss: Silja Line City, Stureplan, 08-22 21 40, Silja Line Terminal, Värtaharven, 08-63 19 30, Svea Finlandsavd, Skeppsbron 10, 08-24 73 30, Bore Lines, Skeppsbron 20, 08-24 94 70.

1 900 sidor dokument

Han slapp
OCH RAOUL WALLENBERG MISTE SIN FJÄRDE CHANS.

Men en obehaglig incident skulle Sohlman inte undvika.

Under hans semester skrev fru Maj von Dardel — Raouls mor — ett rörande brev till Generalsissimus Stalin. Lofjet skickade hon brevet via UD istället för med reguljär post. Brevet blev följaktligen liggande på svenska ambassaden i en dryg månad i väntan på ambassadörens återkomst.

Brevet — från en förtvivlad mor till en viktig far — kom aldrig fram till adressaten.

Det stoppades av Sohlman med en mycket kryssad förklaring och återsändes till fru Dardel via UD.

RAOUL WALLENBERGS FEMTE CHANS HADE SPOILERATS.

Sohlman sökte senare spela chevaleresk.

Han telegraferade:
— Om det nu enbart gäller att lugna fru Dardel så går det givetvis att läsa en mäska hos ryska UD närsohmet.

Det framgår inte av telegrammet om han avsåg en självmässa för hennes son.

Men det framgår med önskvärd tydlighet, att Raouls familj ansträngningar möttes av motstånd från flera håll inom UD.

■ MÄRKT "FÖRTROLIGT"

Allt de hundratals telegrammen om Raoul märktes "förtroligt" beror i regel på två saker: avsändaren ville att pressen hölls utanför och helst också den wallenbergiska familjen.

Den innersta orsaken torde dock vara att Raoul av karriärdiplomaterna betraktades som en katt som hamnat bland hermellborna.

● Han "attachades" plötsligt till vår beskickning i Budapest.

● Han fick sin egen avdelning och snabb värdnykte.

● Han kunde utfärda egna, svenska skydds-pass till dödsdödade människor.

● Han jobbade inte i den vanliga diplomatiska trampkvarnen — han gjorde sin egen karriär.

● Han hade dolda korten och var redovisningsskyldig enbart för okända uppdragsgivare.

● Hans plötsliga ekonomiska direktiv kunde ge UD:s kassaförvaltare gråa hår.

● Han jobbade egenlyttigt. När han försvann i Pest den 16/1 1946 hade han inte tagit ut sin UD-lön sen den 10/7 1944. Den uppgick till 16 000 kr. Hans mor hade bett UD betala skatt och försäkringar så att han — när han blev borta — bara hade 4 798,90 kr inestående.

Det finns också bland de gamla dokumenten bevis för en viss hämndlystnad från UD:sida.

Redan innan krigsslutet, när Raoul dagligen befann sig i livsfara i Budapest, satt byråkrater i Stockholm och negelfor hans telegrafiska beställningar av pengar.

Det förekom att utbetalningarna fördröjdes av slarv och nonchalans.

Men vad som är värst: När han var borta — död eller fånglad — och personer som han var skyldig pengar för utlåg i Ungern kom till UD vinkade man med kalla händer. Flera nödlidande människor fick vänta i årtal på sin rätt.

För UD var Raoul Wallenberg aldrig någon riktig diplomat. Hans verksamhet — för vilken han var kandidat till fredspriset — blev för byråkraterna aldrig mer än ett nödvändigt ont.

RAOUL WALLENBERG, svensken som hjälpte judar undan nazisterna i Budapest under andra världskriget, har varit en hotpotatis i svensk utrikespolitik under tre årtionden. Men de första åren efter kriget var aktiviteten på diplomatnivå låg. Man ville inte röta ryssarna avslöjar frisläppa dokument från utrikesdepartementet.

TROR DU RAOUL WALLENBERG LEVER — I SÅ FALL VAR OCH HUR?

Ring Aftonbladet/DIREKT i kväll klockan 19-21. Telefon 08/20 28 25.

Text: Börje Heed

hur känns det i dag då?

ANNETTE STRIGNERT, 35,

arbetslös sömmerska i Kumla som vunnit högsta vinsten — 100 000 kronor på socialdemokraternas månads-lotteri.

— Det känns bra, tror jag. Men jag trodde det var en dröm, när jag fick reda på det i går morsa.

● Vem är du?

— Jag bor i Kungälv, är samsamboende och har inga barn. Sedan några månader gör jag betalt. I Umeå är jobbade jag som sömmerska i Orebro. En dag i december bestämdes att fabriken skulle läggas ner. Vi blev arbetlösa allihop. Några andra sömmerskajobb finns inte här i trakten, så nu går jag hemna.

● Vad gör du nu om dagarna?

— Nu har jag tid att sy en hel del åt mig själv. Förut sydde jag militärkläder åt andra. Jag hade långa arbetsdagar och pendlade två mil varje dag till jobbet. Då hann jag inte med något annat än att jobba och sova.

Jag har också skaffat en hund som heter Mingo. Han kräver mycket tid på dagarna.

● Nu när du har fått pengar, förändrar det något för dig?

— Det vet jag inte. Har inte hunnit tänka så långt ännu. Men en längre resa blir det nog. Jag har alltid längtat söderut, till solen. Jag har aldrig varit utomlands.

● Om du fick vilja ett nytt jobb, vad vill du göra då?

— Det är svårt att säga. Jag har ingen utbildning. Men jag skulle nog vilja jobba inom det kommunala.

● Vad har du för drömmar om framtiden?

— Jag har alltid drömt om att kunna skaffa en torpstuga i Tiveden. Och naturligtvis skulle jag vilja ha ett jobb. Om jag fick vilja mellan att få de här pengarna och ett jobb, skulle jag inte tväna.

● Till sist, vad önskar du mest av allt just nu?

— Ett nytt jobb.

Bo Levin

det är bara hos OK som du får

BÅDE...
lågprisbensin
300 OK-anläggningar har lågprisautomat

lågblbensin
all 93 (och 97) oktanic bensin är lågblbensin

...OCH
återbäring
på bensin och på allt annat till bilen

Välkommen till

OK